

Rättelse/komplettering

Dom, 2017-02-16

Domskäl

- Rättelse, 2017-02-20
Beslut av: rådmannen Tomas Zander

Under avsnitt IV.D.ii. Häktning m.m. stycke 76 ska den andra meningen utgå och det ska rätteligen stå följande:

76. Det finns risk för att Haisam Sakhanh avviker eller på något annat sätt undandrar sig straffverkställighet. Haisam Sakhanh ska därför stanna kvar i häkte tills domen i fråga om påföljd och utvisning vinner laga kraft mot honom.

Tomas Zander

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

DOM
2017-02-16
meddelad i
Stockholm

Mål nr: B 3787-16

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

HAISAM Omar Sakhanh, 19700910-9690
Frihetsberövande: Häktad
Fn Häktet Kronoberg
Medborgare i Syrien

Offentlig försvarare:

Advokat Thomas Olsson
Fria Advokater KB
Box 12706
112 94 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Kristina Lindhoff Carleson och Henrik Attorps
Åklagarmyndigheten
Internationella åklagarkammaren i Stockholm
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Folkrättsbrott, grovt brott, 22 kap 6 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2014
2012-05-05 -- 2012-05-07

Påföljd m.m.

Fängelse på livstid

Utvisning

Den tilltalade utvisas ur riket enligt 8 a kap 1 § utlänningslagen (2005:716) och förbjuds att återvända hit. Överträdelse av förbudet kan medföra fängelse i högst 1 år.

Häktning m.m.

Haisam Sakanh ska vara kvar i häkte till dess att domen vinner laga kraft mot honom i fråga om påföljd och utvisning.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307	Scheelegatan 7	08-561 654 10	08-561 650 04	måndag - fredag
104 20 Stockholm		E-post: stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se		08:00-16:00
		www.stockholmstingsratt.se		

Sekretess

Sekretessen enligt 5 kap. 1 § rättegångsbalken och 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska vara fortsatt tillämplig på de filmer som inom stängda dörrar har spelats upp vid tingsrättens huvudförhandling.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

Thomas Olsson tillerkänns ersättning av allmänna medel med 415 434 kr. Av beloppet avser 83 087 kr mervärdesskatt. Kostnaden för försvaret ska stanna på staten.

Innehåll

I. BAKGRUND	4
II. YRKANDEN	7
A. STRAFFANSVAR OCH UTVISNING	7
B. INSTÄLLNING	8
III. UTREDNING.....	9
A. BEVISNING.....	9
i. Muntlig	9
ii. Skriftlig	9
B. HAISAM SAKHANHS UPPGIFTER	11
IV. DOMSKÄL	14
A. STRAFFANSVAR	14
i. Rättsliga utgångspunkter	15
ii. Bedömning av den skriftliga bevisningen m.m.	17
iii. Icke-internationell väpnad konflikt i Syrien i maj 2012	18
iv. Avrättningen av sju personer	19
v. Rättsfrågor – upprättande av domstolar och rättvis rättegång.....	23
vi. Haisam Sakhanhs invändning att han verkställt ett dödsstraff utdömt av en legitim domstol efter en rättvis rättegång.....	28
vii. Brottets rubricering	40
B. UTVISNING	41
C. PÅFÖLJD OCH STRAFFMÄTNING	42
D. ÖVRIGT	42
i. Ersättningsanspråk	42
ii. Häktning m.m.....	43
V. HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	43

I. BAKGRUND

I avsnittet ges en kort redovisning i kronologisk ordning av händelser, omständigheter och beslut som är av betydelse i målet och som utgör bakgrunden till åtalet.

Under våren 2011 inleddes stora folkliga uppror i många länder i Mellanöstern och Nordafrika. Proteströrelserna som kom att kallas "Den arabiska våren" hade som främsta krav att den regerande diktatorn i de olika länderna skulle avgå. I Syrien deltog ett flertal väpnade grupper i resningen mot president Bashar al-Assad; såväl den sekulära Fria syriska armén (FSA) som flera islamistiska motståndsrörelser. När den arabiska våren bröt ut vistades den syriske medborgaren Haisam Sakhanh i Italien där han hade uppehållstillstånd sedan den 13 mars 1999. Han aktiverade sig mot regimen i Syrien och var medlem i proteströrelsen "Manifestazioni Siriani a Milano" ("Syriska Demonstrationer i Milano").

Den 10 februari 2012 deltog Haisam Sakhanh tillsammans med andra syriska medborgare i en demonstration vid den syriska ambassaden i Rom. Under demonstrationen gjordes intrång på ambassaden. Händelsen filmades av Haisam Sakhanh som greps tillsammans med andra demonstranter misstänkta för skadegörelse och misshandel av två ambassadtjänstemän.

Den 30 april 2012 flög Haisam Sakhanh från Milano till Istanbul och vidare till Hatays flygplats i södra Turkiet. Där möttes han upp av en vän. Tillsammans begav de sig till Kafar Kila, beläget i provinsen Idlib's landsbygd i nordvästra Syrien. Avståndet mellan Hatay och Kafar Kila är ca 35 km. Kafar Kila utgjorde högkvarter för den väpnade oppositionella grupperingen "Suleimans stridskompani" (Firqat suleiman el-muqatila). Suleimans Stridskompani grundades i slutet av år 2011 av Sheikh Abu Suleiman och var främst aktivt i Djebel el-zawia-regionen på Idlib's landsbygd och på landsbygden i Hama; starka fästen för Syriens islamistiska motståndsrörelser. Gruppens ledare Abu Suleiman kontrollerade tusentals krigare, som organiserade

baser och forslade in förnödenheter från Turkiet. Suleimans stridskompani var väl försörjt och finansierat och drog till sig krigare i hög takt.¹

Bild: Kafar Kila inringat

I början av maj 2012 genomförde Suleimans stridskompani och en annan väpnad oppositionell gruppering, Ahrar Alshamal Sermin bataljonen, en attack mot en turkisk militärpostering strax utanför samhället Delbiya, en ort belägen ca 15 km i västlig riktning från Kafar Kila vid gränsen mot Turkiet.

Uppgifterna går isär ifråga om den närmare tidpunkten för attacken. Enligt åklagaren skedde attacken natten till den 5 maj 2012, medan Haisam Sakhanhs uppfattning är att den skedde natten till den 4 maj 2012.

Vid attacken mot militärposten i Delbiya tillfångatogs syriska soldater. Vidare dödades en medlem i Suleimans stridskompani, Khalid Salim Qannas. De

¹ Ulbrief Syrisk djihadism av Aron Lund, Swedish Institute of International Affairs, NO 13 den 14 september 2012, s. 44-45.

tillfångatagna soldaterna fördes initialt till basen i Kafar Kila. Begravningen av Khalid Salim Qannas hölls på annan ort och filmades av Haisam Sakhanh.

Efter en tid fördes de tillfångatagna soldaterna vidare till en plats utanför Kafar Kila. Där poserade sedan medlemmar av Suleimans stridskompani, bl.a. Haisam Sakhanh, och medlemmar ur Ahrar Alshamal Sermin bataljonen tillsammans med de tillfångatagna syriska soldaterna och vapen som hade erövrats vid attacken. Poseringen dokumenterades på film. Därefter avrättades sju av de tillfångatagna soldaterna av medlemmar i Suleimans stridskompani. Efter avrättningen kastades de avrättade soldaternas kroppar ner i håligheter i marken. Avrättningen och den efterföljande hanteringen av de döda kropparna dokumenterades på film. När det gäller tidpunkten för poseringen/avrättningen går uppgifterna isär. Enligt åklagaren ägde den rum den 6 maj 2012, medan Haisam Sakhanhs uppfattning är att det skedde den 7 maj 2012. Tingsrätten återkommer i fråga om tidpunkter för attacken och avrättningen vid behandlingen av Haisam Sakhanhs straffrättsliga invändning under domskälen i avsnitt A.v.

Den 18 juni 2013 tog Haisam Sakhanh sig från Libanon via Bryssel till Sverige. Här sökte han skydd som flykting. Av Migrationsverkets akt framgår att Haisam Sakhanh på fråga uppgett att han aldrig varit med i strider i Syrien och att han förnekat att han hade tillgång till sitt pass eller att han tidigare haft eller ansökt om uppehållstillstånd i Europa.

Den 5 september 2013 publicerade nätupplagan av New York Times en delvis censurerad video från Suleimans stridskompanis avrättning av de sju syriska soldaterna.

Den 17 oktober 2013 beslutade Migrationsverket att bevilja Haisam Sakhanh permanent uppehållstillstånd och flyktingsstatus.

Svensk polis fick i tiden därefter information om att Haisam Sakhanh – som italiensk polis kunnat identifiera på filmen från avrättningen – uppehöll sig i Sverige. Polisen inledde därför en förundersökning med avseende på misstänkt grovt folkrättsbrott.

Ett anhållningsbeslut beträffande Haisam Sakhanh verkställdes den 11 mars 2016. Sedan den 13 mars 2016 har han suttit häktad i målet misstänkt för grovt folkrättsbrott.

Den 17 mars 2016 beslutade regeringen att Stockholms tingsrätt är behörigt forum i målet. Vidare beviljade regeringen åtalstillstånd den 27 oktober 2016 för aktuell brottslighet.

II. YRKANDEN

A. STRAFFANSVAR OCH UTVISNING

Åklagaren har begärt att Haisam Sakhanh ska dömas för folkrättsbrott, grovt brott enligt 22 kap 6 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före den 1 juli 2014 samt den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna I-IV, alternativt mord enligt 3 kap 1 § brottsbalken, allt enligt följande gärningsbeskrivning.

”Under våren 2012 pågick en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien mellan å ena sidan staten Syrien och å andra sidan ett flertal väpnade grupper.

Haisam Sakhanh har i början av maj 2012 värvats av en väpnad grupp kallad Suleimans stridskompani/firqat suleiman el-muqatila och har i egenskap av medlem i gruppen någon gång mellan den 5 och 7 maj 2012 i Idlib-provinsen i Syrien tillsammans och i samförstånd/samråd med andra gärningsmän uppsåtligen berövat livet av sju oidentifierade personer ur den syriska statens styrkor, som tillfångatagits och därmed försatts ur stridbart skick. Haisam Sakhanh och övriga gärningsmän har härvid, efter att de tillfångatagna soldaterna tvingats att sätta sig

på knä/lägga sig på marken - flera med händerna bundna på ryggen, från nära håll avlossat ett stort antal skott med skjutvapen mot soldaternas huvuden och kroppar. Haisam Sakhanh har vid gärningen skjutit flera skott med automatkarbin vilka träffat ett av offrens huvud och kropp.

I vart fall har Haisam Sakhanh tillsammans och i samförstånd/samråd med andra gärningsmän genom ovan nämnda förfarande verkställt ett utdömt dödsstraff, utfärdat av en icke legitim domstol och efter ett förfarande som inte tillgodosett de grundläggande krav för en rättvis rättegång som följer av den internationella humanitära rätten.

Haisam Sakhanh har genom nämnda gärning mot sju personer försatta ur stridbart skick gjort sig skyldig till en svår överträdelse av den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna I-IV samt allmänt erkända grundsatser som rör den internationella humanitära rätten. Brottet är att bedöma som grovt eftersom många personer avrättats under synnerligen grymma former där offren, som vid tidpunkten samtliga hade omfattande skador efter att ha blivit utsatta för misshandel, helt saknat möjlighet att försvara sig och uppenbarligen förstått att de skulle berövas livet”.

Vidare har åklagaren yrkat att Haisam Sakhanh ska utvisas ur riket med förbud att återvända.

B. INSTÄLLNING

Haisam Sakhanh har inte ifrågasatt att det under våren 2012 pågick en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien på sätt åklagaren har påstått. Han har erkänt att han inom ramen för konflikten som medlem i en väpnad grupp kallad Suleimans stridskompani/firqat suleiman el-muqatila på tid och plats som åklagaren påstått deltagit i avrättningen av sju personer som samtliga hade skador och själv skjutit en av dem i enlighet med åklagarens gärningspåståenden. Han har dock bestritt straffrättsligt ansvar för handlandet eftersom det har rört sig om ett verkställande av ett dödsstraff utdömt av en legitim domstol efter ett förfarande som tillgodosett de grundläggande krav för en rättvis rättegång som följer av den internationella

humanitära rätten. Han har vidare bestritt yrkandet om utvisning och hävdatt att det föreligger ett absolut verkställighetshinder.

III. UTREDNING

A. BEVISNING

i. Muntlig

Förhör har hållits med Haisam Sakhanh.

Docent Mark Klamberg har hörts bl.a. angående konflikten i Syrien under tidsperioden 2011-2012 samt förutsättningar för en icke-statlig aktör att upprätta domstolar och utdöma straff och undkomma straffrättsligt ansvar för gärningar som annars skulle betraktas som krigsförbrytelser.

Professor Leif Stenberg har hörts angående vad som framgår av filmer m.m. i fråga om islamistisk terminologi.

Den syriske domaren Khaled Shehab Eddin har hörts angående det Syriska rättsväsendet såväl före som efter den Syriska revolutionen.

ii. Skriftlig

a) Väpnad konflikt i Syrien samt utomrättsliga avrättningar

Statistik från UN High Commissioner for Human Rights, Rapporter från FN:s Råd för mänskliga rättigheter, Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic (COI) Report No 3-4, COI Oral Update av den 26 juni 2012, PM från COI, Rapport av Human Rights Watch, "They Burned My Heart - War Crimes in Northern Idlib during Peace Plan Negotiations", Karta över flyktingströmmar utverkad av U.S. Department of State, Rapport från Institute for

the Study of War – ”Syria’s maturing insurgency”, Operativ uppdatering från Internationella Rödakorskommittén av den 17 juli 2012, ICRC News Release daterad den 27 maj 2012, Utdrag från ICRC:s hemsida, Rapport från Human Rights Watch daterad den 17 september 2012 – “Syria: End Opposition Use of Torture, Executions”, Amnesty International Briefing daterad 14 mars 2013 ”Syria: Summary killings and other abuses by armed opposition groups” och underlag författat av docent Mark Klamberg.

b) Haisam Sakhanhs bakgrund

Utdrag från Italienska migrationsmyndigheten, PM från polismyndigheten i Milano, PM och skärmdump avseende film från Syriens ambassad i Rom den 10 februari 2012 och sakkunnigutlåtande från NFC daterat den 7 mars 2016 angående fingeravtrycksundersökning samt daktningsprotokoll.

c) Haisam Sakhanhs resa till Syrien och medverkan i den väpnade gruppen

PM samt fotokopior av Haisam Sakhanhs pass, PM om facebook-profiler från den Italienska polismyndigheten i Milano samt PM om inlägg på facebook och UD-skrift av författaren Aron Lund daterad den 14 september 2012– Syrisk djihadism.

d) Gärningen

Kartor, PM och skärmdumpar angående säkrade filmer från YouTube, Promemoria om klockslag och tidszon på Google från FBI, Information från Google om tid och datum för publicering, Översättning av tal i filmer, Utdrag visande tidpunkt för solens uppgång och nedgång, Svar från amerikanska myndigheter angående Facebook-konton och utdrag från Facebook-konton samt översättning av utvalda inlägg och kommentarer, Sakkunnigutlåtande från NFC, Rättsmedicinskt yttrande från Rättsmedicinalverket och PM från polismyndigheten i Milano daterade den 9 och den 10 maj 2012.

e) Övrigt

Migrationsverkets akt angående Haisam Sakhanhs kontakter med Migrationsverket, syn på bl.a. YouTube-filmer som visar intrånget och skadegörelsen på Syriens

ambassad i Rom och intervju med Sheikh Abo Suleiman (alias Abdul Samma Issa) samt en film avseende delar av avrättningen publicerad på New York Times hemsida den 5 september 2013 och därutöver andra filmer från avrättningen m.m.

B. HAISAM SAKHANHS UPPGIFTER

I tiden före händelserna uppehöll han sig i Italien. Han arbetade med handel och var bl.a. anställd inom byggbranschen där han gjorde elinstallationer. Han är utbildad elektriker. Han blev engagerad i oppositionen mot den syriska regimen och var med i en organisation i Italien.

FSA uppstod sommaren 2011. Det är en militär organisation som står på oppositionens sida. Den hade samma mål som revolutionen, att fälla regimen och inrätta ett fritt styre. Han bestämde sig för att ansluta sig till den väpnade oppositionen, nämligen FSA. Han begav sig till Hatay i Turkiet där han träffade en vän som var medlem i Suleimans stridskompani. Dagen efter – den 1 maj 2012 – tog de sig till Kafar Kila där Suleimans stridskompani hade sin bas. De kom fram sent på eftermiddagen. Han träffade ledaren för Suleimans stridskompani, Sheikh Abo Suleiman och blev accepterad som medlem i gruppen. Suleimans stridskompani var en del av FSA. Kommunikation fanns mellan dem. Det var den information han fick.

Norra Idlibs landsbygd betraktades som befriat område. Det fanns förband tillhöriga regimen som var placerade utanför städerna, men området var under oppositionens kontroll. Det ändrades dock från dag till dag; ena dagen kunde regimen ha tagit kontroll över en stad/by och nästa dag kunde oppositionen ha tagit tillbaka den. Han minns inte vem som kontrollerade Delbiya. Regimens soldater rörde sig inte fritt i de områden där de hade militäranläggningar utan de skyddade sig genom att befinna sig inne på militäranläggningarna och de hade inte kontroll över

samhällsfunktionerna. Det fanns städer som var helt och hållet befriade.

Samhällsfunktioner upprätthölls av oppositionen och FSA.

Dagen efter han hade anlänt till Kafar Kila fick han vapen och började träna. Han har tre års erfarenhet från den obligatoriska militärtjänsten i Syrien. Han var 2-3 dagar i Kafar Kila innan attacken mot militärposten i Delbiya. Vid attacken var hans uppgift att bevaka en anslutningsväg för att hindra förstärkning till militärposteringen. Vid posteringen hade det begåtts ett stort antal övergrepp mot flyktingar, som våldtäkt och mord. De gick segrande ur slaget som inträffade under natten till den 4 maj 2012. När han kom tillbaka till basen på morgonen fick han information om att elva personer hade tillfångatagits vid operationen. De hölls i ett rum i Kafar Kila. Ett militärråd hade beslutat att de skulle frihetsberövas. Inga av Suleimans stridskompanis medlemmar satt i militärrådet, utan det var en verksamhet tillhörande FSA. Två av de tillfångatagna soldaterna var informatörer och släpptes. Han såg nio personer genom ett fönster eller dörr till rummet där de hölls inlåsta.

Han blev tilldelad uppgiften att ta hand om begravningen av martyren Khalid Salim Qannas, som hade dödats vid militäroperationen. Kroppen fanns på en annan plats. Han lämnade därför basen för detta i gryningen den 4 maj 2012. Det framgår av filmen från begravningen där han uttalar datumet den 4 maj. När han återvände till Kafar Kila från begravningen senare samma dag fick han information om att militärrådet hade beslutat att fångarna skulle flyttats till en annan plats, 2-3 km från basen. Det hade redan skett. Det militära rådet hade informerat det rättsliga rådet som bestod av domare som tidigare hade haft tjänst hos regimen men som hade hoppat av till FSA. De kom från befriade områden där de var verksamma. Han hörde att det var tre domare. Både militära och civila vittnen kallades till rättegången, bl.a. avhoppade personer från militärposteringen. Det var den 5 maj 2012 och den fortgick den 6 maj 2012. Han var själv inte närvarande under rättegången. Han fick information om de anklagelser som riktades mot fångarna och

att vittnen hade kallats. Det var allmänt känt att den militäranläggning som fångarna kom ifrån hade begått horribla brott som våldtäkter och mord mot civila som var på flykt. Det är brott som leder till döden i Syrien. Han fick all information av Sheikh Abo Suleiman.

Den 7 maj 2012 fick han information av Sheikh Abo Suleiman om att domstolen hade avkunnat en dödsdom mot sju av fångarna för våldtäkt och mord på civila och frikänt två av fångarna. Vad han vet så hade de som dömts erkänt brott. Han vet inte namnen på de avrättade och minns inte riktigt när brotten de dömdes för hade begåtts men det var i samband med flyktingsströmmen, när flyktingar passerade militärposteringen. Hur de hade begått brotten vet han inte. Han vet inte vad offren hette eller hur många som utsatts för brott. De tillfångatagna soldaterna dömdes enligt syrisk lag. Han begav sig med andra från Suleimans stridskompani från basen i Kafar Kila till platsen där fångarna var. När han kom dit var fångarna redan uppställda. De spelade då in en s.k. poseringsfilm tillsammans med fångarna och de vapen som de hade kommit över vid attacken. Han minns inte när det var men mest troligt är att det skedde mitt på dagen. Han fick höra att civila tidigare hade begett sig till platsen där fångarna fanns och misshandlat dem.

Han blev sedan beordrad av Sheikh Abo Suleiman att ingå i en exekutionspatrull som skulle verkställa dödstraffet. Han accepterade att delta i arkebuseringen pga. hans övertygelse om att de här personerna hade begått allvarliga brott mot kvinnor och flyktingar enligt en domstol som dömt dem i en rättvis rättegång. Han deltog inte pga. hämnd. Sheikh Abo Suleiman berättade vad som skulle ske.

Arkebuseringen verkställdes inte så lång tid efter poseringsfilmen. Det var samma dag och han tror att det skedde på eftermiddagen. Han minns inte vad Sheikh Abo Suleiman sa i sitt tal före avrättningen. Han gick direkt sedan han verkställt dödstraffet och var inte med efteråt när kropparna kastades i en brunn.

Han har inte haft anledning att betvivla att rättegången var rätt och riktig. Han har uppfattat det som en riktig domstol som har tillämpat syrisk lag. Han utgick från det. Han litade på den information han fick. Annars hade han aldrig deltagit.

Det finns en naturlig tidsfördröjning i de inlägg som har gjorts på Facebook eller andra digitala medier då Suleimans stridskompani förmedlade information och bilder i mån av uppkoppling i området till administratörer som uppehöll sig i Saudiarabien, Storbritannien eller Turkiet. De hade med sig kommunikationsutrusning via satellit och hade till och från tillgång till internet.

Det var mycket i media om honom i Italien. Eftersom han mådde dåligt psykiskt beslutade han sig för att lämna Italien. Han åkte till Libanon och stannade där i sex månader med sin familj. Men det var farligt att stanna där pga. hans deltagande i kriget så han åkte till Sverige. När han kom hit ville han inte prata om kriget.

IV. DOMSKÄL

A. STRAFFANSVAR

1. Tingsrätten redogör inledningsvis för den rättsliga regleringen (avsnitt i.) för att därefter göra en allmän bedömning av värdet av den åberopade skriftliga bevisningen (avsnitt ii.). Därefter prövar tingsrätten om det vid den aktuella tidpunkten förelåg en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien (avsnitt iii.) och om det är bevisat att Haisam Sakhanh har avrättat tillfångatagna soldater på det sätt åklagaren påstått (avsnitt iv.). Innan tingsrätten tar ställning till om avrättningen av de tillfångatagna soldaterna kan ha föregåtts av en rättegång (avsnitt vi.) gör tingsrätten en rättslig bedömning av under vilka förutsättningar en icke-statlig aktör kan upprätta domstolar på det sätt som Haisam Sakhanh påstått (avsnitt v.). Tingsrätten prövar slutligen fråga om rubricering (avsnitt vii.).

i. Rättsliga utgångspunkter

2. Den straffrättsliga bestämmelsen för folkrättsbrott som är aktuell att tillämpa i målet återfinns i 22 kap. 6 § brottsbalken i sin lydelse före den 1 juli 2014. Enligt straffbestämmelsen kan den dömas för brottet som gjort sig skyldig till en svår överträdelse av något sådant avtal med främmande makt eller någon sådan allmänt erkänd grundsats, som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter. Är brottet grovt, döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömandet av om brottet är grovt ”ska särskilt beaktas om det har förövats genom ett stort antal skilda handlingar eller om många människor dödats [...]”.

3. Genèvekonventionerna I-IV (GK I-IV) innehåller vissa grundläggande garantier som gäller för den händelse en väpnad konflikt, som inte är av internationell karaktär, uppkommit på en av de fördragsslutande staternas territorium. Dessa garantier anges i artikel 3 i var och en av GK I-IV (GA3) och i tilläggsprotokoll II till dessa rörande skydd för offren i icke internationella väpnade konflikter (TP II) från 1977. TP II utgör en komplettering till GA3 och förstärker skyddet för utsatta grupper i icke internationella väpnade konflikter. De närmare garantierna som det handlar om anges i artikel 4 i TP II.

4. Syrien tillträdde Genèvekonventionerna redan 1953 och är bundet av dessa. Något tillträde till tilläggsprotokollen har dock inte skett.

5. Enligt innehållet i GA3 ska de skyddade personerna behandlas med humanitet. Artikeln förbjuder uttryckligen bl.a., a) våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr, c) kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling.

6. I TP II artikel 4 framgår att de skyddade personerna under alla omständigheter ska behandlas humant och inte utsättas för ogynnsam åtskillnad. Bl.a. förbjuds

uttryckligen följande handlingar, a) våld mot personers liv, hälsa och fysiska eller mentala välbefinnande, särskilt mord och grym behandling såsom tortyr, stympning eller varje form av kroppslig bestraffning och e) kränkande av personlig värdighet, i synnerhet förödmjukande och nedsättande behandling.

7. De exempel på svåra överträdelser som ges i 22 kap. 6 § brottsbalken är hämtade från Genèvekonventionernas uppräknings av ”grave breaches”; något som närmare beskrivs bl.a. i GK III artikel 130 och GK IV artikel 147.² Hit hör bl.a. följande överträdelser av regler med avseende på skyddade personer: Uppsåttligt dödande, omänsklig behandling, uppsåttligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa och olaglig inspärning. I sammanhanget kan finnas anledning att framhålla att vissa handlingar givetvis kan innefatta överträdelser av flera förbud, s.k. sammansatta brott, som påverkar bedömningen av dess svårighetsgrad.

8. I väpnade konflikter av internationell karaktär är det centralt att klargöra om aktörerna har status som kombattant. För konflikter av en icke-internationell karaktär finns inte någon sådan status. De grundläggande garantier som kommer till uttryck i GA3 och artikel 4 TP II gäller personer som inte aktivt deltar i striderna eller som upphört att delta bl.a. på grund av att de tagits till fånga eller internerats. De kategorier som avses är alltså civila och personer som brukar betecknas som *hors de combat*.

9. Vid konflikter av icke-internationell karaktär kan även enskilda civilpersoner göra sig skyldiga till krigsbrott under internationell humanitär rätt.³ För detta krävs att det finns ett samband mellan det brottsliga handlandet och den väpnade konflikten. Privat motiverade brott utan sådant samband är inte att betrakta som krigsbrott. För att sådant samband ska anses föreligga krävs att konflikten har spelat en väsentlig roll för gärningsmannens förmåga att utföra handlingen eller dennes

² Se Internationella straffrättsutredningen, SOU 2002: 98 s. 241 f.

³ Se ICTR-96-4-T, Akayesu, Förstakammarens dom den 2 september 1998, p 633.

beslut att utföra handlingen, sättet handlingen utfördes på eller syftet med handlingen.⁴

ii. Bedömning av den skriftliga bevisningen m.m.

- *Det saknas anledning att ifrågasätta den allmänna bild som redovisad landinformation ger i rapporter från internationella organisationer av Syrien i allmänhet och Idlib-regionen i synnerhet.*
- *Bevisvärdet för uppgifter lämnade i polisförhör som lagts fram i rättegången anses högre än annars om uppgifterna får stöd av information i rapporter från internationella organisationer.*
- *I avsnittet redovisas skälen för ställningstagandet.*

10. Tingsrätten konstaterar att de rapporter som åklagaren hänfört sig till från internationella organisationer som Förenta Nationerna (FN) och s.k. non-governmental organizations (NGO) och andra oberoende institut grundas på ett gediget utredningsmaterial. Det saknas anledning att ifrågasätta den allmänna bild som redovisad landinformationen ger av Syrien i allmänhet och Idlib-regionen i synnerhet.

11. Haisam Sakhanh har i förhör i tingsrätten i flera avseenden avvikit från vad han tidigare har berättat i polisförhör. Förhörsuppgifter från förundersökningen har därför lagts fram under huvudförhandlingen. Sådana uppgifter ska allmänt sett värderas med försiktighet. Det kan finnas flera möjliga felkällor till sådana uppgifter. Vid sammanfattningar av förhör kan det t.ex. vara oklart vilka frågor som ställts och vilka förhållanden som det legat nära till hands för den hörde att berätta om. Uppgifter i s.k. dialogförhör får därför generellt anses ha ett högre bevisvärde. I den mån sådana uppgifter får stöd av annan bevisning, t.ex. uppgifter i rapporter från internationella organisationer förstärks bevisvärdet.

⁴ Se IT-96-23 & 23/1-A, Kunarac, Överklagandekammarens dom den 12 juni 2002, p 58.

iii. Icke-internationell väpnad konflikt i Syrien i maj 2012

- *Utredningen visar att det vid tidpunkten för den i målet aktuella händelsen i maj 2012 förelåg en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien innebärande att den internationella humanitära rätten är tillämplig.*
- *I avsnittet redovisas skälen för ställningstagandet.*

12. För att det ska vara fråga om en väpnad konflikt av icke-internationell karaktär krävs att det förekommer utdraget väpnat våld mellan regeringstrupper och en väpnad grupp eller mellan olika väpnade grupper. Statistik över antal dödade i Syrien per månad var kraftigt ökande under perioden januari 2012 - augusti 2012. Under perioden maj – juni 2012 ökade vidare flyktingströmmarna ut från Syrien och uppskattningsvis 1,5 miljon människor bedömdes vara i brådskande behov av hjälp mot tidigare en miljon människor. Dessa omständigheter samt andra uppgifter rörande utdraget väpnat våld i rapporter från internationella organisationer våren 2012 innebär att det inte råder någon tvekan om att den väpnade konfliktens intensitet hade nått upp till den grad som krävs för att konstituera den som en icke-internationell väpnad konflikt.⁵ Detta tillsammans med den tilltagande förmågan att organisera sig som dokumenterats bland oppositionella väpnade grupperingar med befälskontroll innebär att det därmed är klarlagt genom utredningen att det vid tidpunkten för den i målet aktuella händelsen i maj 2012 förelåg en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien.⁶

13. I det läget gäller för alla styrkor som deltog i stridigheter – inklusive oppositionella väpnade grupperingar – att deras handlingar faller under den

⁵ UN High Commissioner for Human Rights, Updated Statistical Analysis of Documentation of Killings in the Syrian Arab Republic, s 7.

⁶ Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, Report No 3, s. 6, 9, 45, 47, Oral Update of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic av den 26 juni 2012, s 19-20 para 104-105, Rapport av Human Rights Watch May 2012 "They Burned My Heart - War Crimes in Northern Idlib during Peace Plan Negotiations, s. 3 och 32 och Rapport från Institute for the Study of War, Middle East Security Report no. 5 – "Syria's maturing insurgency" June 2012, s. 7 and 14 samt The International Committee of the Red Cross (ICRC), News Release daterad den 27 maj 2012 och Operativ uppdatering den 17 juli 2012.

internationella humanitära rätten. Regelverket såvitt avser GA3 är redan på traktatmässig grund tillämpligt på konflikten i Syrien. Vidare är TP II på sedvanerättslig grund tillämpligt. Dessa bestämmelser utgör därför utgångspunkt för den vidare straffrättsliga bedömningen i fråga om folkrättsbrott.

14. Tingsrätten har emellertid först att pröva om det är bevisat att Haisam Sakhanh under den icke-internationella väpnade konflikten i Syrien avrättat sju personer försatta ur stridbart skick på sätt åklagaren har påstått.

iv. Avrättningen av sju personer

- *Det är bevisat att Haisam Sakhanh i Idlib-provinsen i Syrien tillsammans och i samförstånd/samråd med andra gärningsmän på tid, plats och sätt som åklagaren påstått uppsåtligen berövat livet av sju oidentifierade personer ur den syriska statens styrkor, som tillfångatagits och därmed försatts ur stridbart skick.*
- *I avsnittet redovisas skälen för ställningstagandet.*

15. Haisam Sakhanh har erkänt att han inom ramen för konflikten i Syrien som medlem i en väpnad grupp kallad Suleimans stridskompani/firqat suleiman el-muqatila på tid och plats som åklagaren påstått deltagit i avrättningen av sju personer som samtliga hade skador och själv skjutit en av dem i enlighet med åklagarens gärningspåståenden. Han har dock förnekat att de oidentifierade målsägarna hade omfattande skador efter misshandeln vid avrättningen samt att han var på platsen för hantering av de döda kropparna efter avrättningen. Tingsrätten redovisar nedan bevisfakta som stödjer hans erkännande och bevisfakta av betydelse för bedömningen av om åklagaren mot Haisam Sakhanhs förnekande bevisat att målsägarna hade omfattande skador efter misshandel samt om Haisam Sakhanh var på platsen för hantering av de döda kropparna efter avrättningen.

16. Suleimans stridskompanis utveckling och aktiviteter i aktuellt område och attacken mot en militär installation utanför staden Delbiya samt tillfångatagandet av soldater från regimen har bekräftats av skriftlig utredning i målet.⁷

17. Det bedrevs ett betydande arbete på sociala medier av Suleimans stridskompani. Gruppen hade t.ex. flera profiler på Facebook och YouTube där de la upp information och filmer. Av säkrade filmer från YouTube framgår attacken i Delbiya, begravningen av Khalid Salim Qannas (begravningsfilmen), uppställningen av de tillfångatagna soldaterna tillsammans med de väpnade grupper som utfört attacken i Delbiya (propagandafilmen) samt avrättningen av de tillfångatagna soldaterna (Film 1) och hanteringen av kropparna efteråt som kastas ner i håligheter i marken (Film 0 och Film 2).

18. Rättsmedicinalverket har analyserat innehållet på filmerna. Av ett rättsmedicinskt yttrande framgår bl.a. följande.

”Film 1: En 51 sekunder lång sekvens där sju män ligger på marken. De numreras från vänster 1-7. De första sex personerna från vänster ligger på knä iklädda långbyxor. Den sjunde ligger platt på magen iklädd kortkalsonger. Bakom de liggande männen står åtta män med automatvapen och längst till höger står ytterligare en man med pistol i sin högra hand. Pistolmannen reciterar en text från filmens början till 34 sekunder in när han skjuter den 7:e mannen i huvudet. Skottet är en startsignal för de övriga som nu börjar skjuta på de som ligger ner. Vid 47 sekunder sker en panorering och man kan se den öppning i marken som ses i Film 0”

”Film 2: En minut och 11 sekunder lång film till synes tagen strax efter Film 1. I inledningen ses de skjutna männen ligga till synes livlösa, helt orörliga på marken. Person 1 och 3 släpas mot ”brunnen”. Det verkar som de tippas i men detta syns ej tydligt i bild på grund av panorering. Sedan ses hur man nr 4, 2, 5 och 6 tippas ned i ”brunnen” varefter filmen tar slut.

⁷ Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic Memorandum: response to the Swedish Prosecution Authority, s. 2-4.

Film 0: En 31 sekunder lång sekvens där man ser någon form av rund öppning i marken och en större underliggande brunnskammare eller liknande.....Uppifrån ses att det ligger flera, till synes avlidna, män i "brunnen". Överst ligger offer nr 7 från Film 1. Någon kastar ned ett stycke vävnad som ser ut som trasig hjärna. Filmen avslutas med en skakig panorering med en helt kort "selfie-sekvens" vid 30 sekunder av en person som ej är synlig i "Film 1", således ev. den person som filmat även Film1".

Propagandafilmen: "En 2 minuter och 46 sekunder lång film i relativt låg upplösning och dålig teknisk kvalitet. Merparten består av ett tal under ett grönt baner. Ett antal kombattanter står med skjutvapen riktade uppåt. I förgrunden står flera bakbundna män på knä. Vid 2 minuter 23 sekunder sker en panorering och man kan tydligt känna igen man nr 4 och 5. Filmens kornighet tillåter ingen bättre bedömning av offrens skador än det som kan ses i Film 1. Flera av skyttarna i Film 1 ses stå på knä bakom de bakbundna männen".

19. Nationellt forensiskt centrum (NFC) har vid en bildjämförelse av i målet aktuell person i Film 1 och jämförelsebilder av Haisam Sakhanh dragit slutsatsen att resultaten talar starkt för att det är samma person. Film 1 har också undersökts av NFC för att utreda om filmen är manipulerad genom att ljud eller objekt i filmen är förändrade kring aktuell person. Resultaten talar extremt starkt för att så inte är fallet. Slutligen har NFC även undersökt hur många skott som Haisam Sakhanh avfyrat på Film 1 och den "italienska filmen" (filmad från en annan vinkel) av händelsen. Slutsatsen är att det visuellt och auditivt har observerats spår efter minst sex avlossade skott av Haisam Sakhanh på filmerna. Antalet kroppar som slängs ner i gropen har skattats till sju stycken utifrån Film 1, den "italienska filmen", Film 0 samt Film 2.

20. Bevisvärdet av filmerna är mycket högt. Det brott som Haisam Sakhanh står åtalad för har filmats och lagts fram för tingsrätten i form av bevis. Innehållet tillsammans med vad NFC och rättsmedicinalverket redovisat ger sådant stöd åt

Haisam Sakhanhs erkännanden att det är bevisat att han har agerat på sätt som åklagaren har påstått.

21. Till det kommer att det kan konstateras att den person som filmats bakifrån i den avslutande delen av film 0 har samma utseende, jacka och vapen som Haisam Sakhanh i Film 1. Vid en jämförelse av bildmaterialet finner tingsrätten det även bevisat att Haisam Sakhanh var på plats då de döda kropparna hanterades efter avrättningen; något Haisam Sakhanh också bekräftat i förhör den 12 mars 2016.

22. Enligt ett rättsmedicinskt utlåtande från rättsmedicinalverket påvisar merparten av offren (nr 1, 2, 3, 5, 6) blåmärken på ryggen som starkt talar för att de uppkommit genom inverkan av trubbigt våld och då i form av slag/stöt med långsmalt hårt föremål som en batong eller motsvarande. Utseendet av blåmärkena som setts innan skjutningen talar enligt utlåtandet för att de uppkommit högst någon dag innan skjutningen. Övriga observationer på fynd som kan indikera skador har inte närmare kunnat bedömas, som bandage på vänster axel (nr 4) och kraftig håla i höger ben och tecken till obrukbar högerhand (nr 7).

23. Innehållet i utlåtandet och vad som framgått av filmerna innebär att det även är bevisat att målsägare vid tidpunkten för avrättningen hade omfattande skador efter att ha blivit utsatta för misshandel. De tillfångatagna soldaternas skador kan visserligen ha uppkommit i samband med attacken mot Delbiya. Skadornas placering på fångarnas ryggar och det förhållandet att det rör sig om liknande skador talar dock starkt mot en sådan slutsats. Enligt tingsrätten måste skadorna – i vart fall när det gäller offer 1, 2, 3, 5 och 6 – alltså ha uppkommit efter att soldaterna tillfångatagits.

24. Sammanfattningsvis är det genom Haisam Sakhanhs erkännande, filmerna och annan utredningen bevisat att Haisam Sakhanh i Idlib-provinsen i Syrien tillsammans och i samförstånd/samråd med andra gärningsmän på tid och plats som

åklagaren påstått uppsåtligt berövat livet av sju oidentifierade personer ur den syriskas styrkor, som tillfångatogs och därmed försatts ur stridbart skick. Målsägare hade omfattande skador efter att ha blivit utsatta för misshandel. Haisam Sakhanh och övriga gärningsmän har härvid, efter att de tillfångatagna soldaterna tvingats att sätta sig på knä/lägga sig på marken - flera med händerna bundna på ryggen, från nära håll avlossat ett stort antal skott med skjutvapen mot soldaternas huvuden och kroppar. Haisam Sakhanh har vid gärningen skjutit flera skott med automatkarbin vilka träffat ett av offrens huvud och kropp.

25. Vid den bedömningen övergår tingsrätten till att pröva Haisam Sakhanhs motfaktum att han på order har verkställt ett dödsstraff utdömt av en legitim domstol efter ett förfarande som tillgodosett de grundläggande krav för en rättvis rättegång som följer av den internationella humanitära rätten, innebärande att handlandet är straffritt. För att kunna pröva Haisam Sakhanhs invändning måste tingsrätten först pröva den för saken avgörande rättsfrågan om det ens är möjligt för icke-statliga aktörer att upprätta domstolar och i så fall vad som gäller i fråga om krav på en rättvis rättegång.

v. Rättsfrågor – upprättande av domstolar och rättvis rättegång

a) Kan icke-statliga aktörer upprätta domstolar?

- *Tingsrätten har kommit fram till att en icke-statlig aktör inom ramen för en icke-internationell väpnad konflikt kan upprätta egna domstolar för att (1) upprätthålla disciplin i sina väpnade förband och (2) för att upprätthålla lag och ordning på ett givet territorium som aktören kontrollerar under förutsättning att domstolen bemannas av personal som före konfliktens utbrott på ett regelrätt sätt utsetts till domare eller tjänsteman i rättsväsendet och att domstolen tillämpar den lag som rådde före konfliktutbrottet eller i vart fall inte lagstiftning som i avsevärt avviker i strängare riktning från den lagstiftning som rådde före konfliktutbrottet.*
- *Skälen för tingsrättens ställningstagande följer nedan.*

26. Av GA3 följer att en tillfångatagen soldat i en icke-internationell väpnad konflikt inte får avrättas utan föregående dom, avkunnad av *i laga ordning tillsatt domstol* (eng. regularly constituted court), vars rättsskipning erbjuder de garantier, vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk.⁸ Uttrycket *i laga ordning tillsatt domstol* kan till sin ordalydelse ge sken av att det enbart är en stat som kan upprätta en sådan domstol. En sådan tolkning skulle också ligga i linje med såväl suveränitetsprincipen som legalitetsprincipen; *nullem crimen sine lege; nullum poena sine lege* (inget brott utan lag, inget straff utan lag). I Internationella Rödakorskommitténs (ICRC) tidigare kommentarer till GA3 anges dock att artikelns tillämpningsområde borde vara så brett som möjligt; i den slutliga versionen av GA3 hade exempelvis begränsande skrivningar om att artikeln enbart skulle vara tillämplig i inbördeskrig, koloniala krig och religiösa krig försvunnit.⁹ Någon närmare ledning för hur kravet på en i laga ordning tillsatt domstol ska tolkas gavs dock inte i de tidiga kommentarerna till GA3. Även om artikelns ordalydelse med tillhörande kommentarer inte ger exakta besked kan vägledning för hur kravet ska tolkas sökas i andra källor. Efter Genekonventionernas antagande 1949 har innebörden förtydligats, bl.a. inom ramen för TP I-II liksom Romstadgan.

27. Artikel 75 i TP I stipulerar ett krav på att en domstol skall vara opartisk och regelrätt tillsatt (eng. impartial and regularly constituted court). I ICRC:s kommentar till Genevekonventionerna anges att tillägget i artikel 75 TP I om att domstolen skall vara opartisk syftar till att understryka vikten av en opartisk domstol även i de situationer där det föreligger en svår väpnad konflikt.¹⁰ Även om TP I reglerar internationella väpnade konflikter mellan stater indikerar skrivningen i artikeln liksom ICRC:s kommentar enligt tingsrätten ett skifte i fokus från frågan

⁸ Kravet på en i laga ordning tillsatt domstol återfinns även i artikel 75 i tilläggsprotokoll I till Genevekonventionerna, artikel 14 i Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt artikel 8.2 c)iv i Romstadgan.

⁹ Pictet, Jean S (red.), *Commentary III Geneva Convention relative to the treatment of prisoners of war*, International Committee of the red cross, 1960, s 31 samt 36-37.

¹⁰ Sandoz, Yves, Swinarski, Christophe och Zimmerman, Bruno (red.), *Commentary on the Additional Protocols of 8 june 1977 to the Geneva Conventions of 12 auguste 1949*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers Group, Dordrecht, International Committee of the Red Cross, 1987, s. 3084.

om hur en domstol är upprättad mot en bedömning av om en domstol upprätthåller fundamentala processuella garantier. Ett sådant skifte i synsätt bekräftas av artikel 6 i TP II som enbart anger som krav att en domstol ska erbjuda nödvändiga garantier för oberoende och opartiskhet. Av ICRC:s kommentar till den artikeln anges att kravet på att domstolen skulle vara tillsatt i laga ordning ersatts av ett krav på oberoende och opartiskhet; det ansågs osannolikt att en domstol skulle kunna upprättas i laga ordning av en icke-statlig aktör.¹¹ Även artikel 8.2.c) iv i Romstadgan uppställer ett krav på en i laga ordning tillsatt domstol. I ”Elements of Crime” – en icke bindande kommentar vid tolkning och tillämpning av Romstadgans artiklar – anges att det med i laga ordning tillsatt domstol avses en domstol som uppfyller grundläggande krav på oberoende och opartiskhet och vidare att domstolen kan garantera alla andra rättsliga garantier som allmänt erkänns som oumbärliga inom den internationella rätten.

28. Utöver vad som angetts ovan finns det även anledning att peka på vad som kan anses vara tillämpligt på sedvanerättslig grund. ICRC har gjort en studie av gällande internationell sedvanerätt. Studien anger i regel 100 att ingen kan bli fälld eller ådömas påföljd såvida inte det sker genom en rättvis rättegång som upprätthåller grundläggande rättsliga garantier. ICRC resonerar i studien kring vilka krav som på sedvanerättslig grund kan uppställas på ett rättsligt förfarande och konstaterar att kravet på att en domstol ska vara *tillsatt i laga ordning* innebär den ska vara tillsatt och upprättad i enlighet med de lagar och processuella regler som gäller i ett specifikt land.¹² Tonvikten i den föreslagna regeln liksom i kommentaren ligger dock på kravet att domstolen ska vara oberoende och opartisk.

29. Docent Mark Klamberg har i förhör vid tingsrätten påpekat att det finns en inneboende motsättning i GA3 i det att artikeln uttryckligen förbjuder handlingar som innebär våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former,

¹¹ A.a.a, s. 4600.

¹² Henckaerts, Jean-Marie och Doswald Beck, Louise, *Customary International Humanitarian Law, volume I; Rules*, Cambridge, Cambridge University Press, 2009, s. 100.

stympning, grym behandling och tortyr. Eftersom artikeln är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter innebär det emellertid att den också ställer krav på icke-statliga aktörer att upprätthålla disciplin i sina egna väpnade förband. För det fall att kravet på att en domstol skulle vara tillsatt i laga ordning tolkades strikt i förhållande till suveränitetsprincipen skulle det omöjliggöra en sådan kontroll av militära förband. Enligt Mark Klamberg innebär det att en icke-statlig aktör måste kunna upprätta domstolar för att upprätthålla disciplinen i sina egna förband. Tingsrätten delar Mark Klambers uppfattning i denna del.

30. Mot bakgrund av det ovan anförda drar tingsrätten slutsatsen att suveränitetsprincipen inte hindrar en icke statlig aktör från att upprätta en domstol. Kravet på att en domstol ska vara tillsatt i laga ordning får snarare ses som fundamentalt ihopkopplad med frågan om domstolen upprätthåller fundamentala rättssäkerhetsgarantier som oberoende och opartiskhet.¹³ En sådan domstol kan givetvis inte heller tillämpa lagar efter eget gottfinnande; *nullum crimen sine lege*, *nulla poena sine lege*. Det följer uttryckligen av artikel (4)(c) TP I och artikel 6 (2) (c) TP II, som även får anses ha sedvanerättslig status, att det endast är stater som i enlighet med sina respektive konstitutionella regler genom lag kan införa straffrättsliga bestämmelser. Av den oskyldighetspresumption som anges i artikel 75(4)(d) TP I och 6(2)(d) TP II följer vidare att den som anklagas för brott ska förutsättas vara oskyldig till dess att han förklarats skyldig enligt lag. Även om en icke-statlig aktör upprättar en domstol måste de som omfattas av den domstolens jurisdiktion ha möjlighet att kunna rätta sig efter de lagar som domstolen tillämpar.

31. Det ovan anförda leder tingsrätten till samma slutsats som Mark Klamberg framfört i sitt vittnesmål. I en icke-internationell väpnad konflikt kan en icke-statlig aktör upprätta domstolar för att (1) upprätthålla disciplin i aktörens egna väpnade förband och (2) för att upprätthålla lag och ordning på ett givet territorium som aktören kontrollerar under förutsättning att domstolen bemannas av personal som

¹³ En sådan slutsats bekräftas också av 2016 års kommentar till GA3 (se ICRC, *Commentary on the First Geneva Convention*, 2016, punkten 678).

före konfliktens utbrott på ett regelrätt sätt utsetts till domare eller tjänsteman i rättsväsendet och att domstolen tillämpar den lag som rådde före konfliktutbrottet eller i vart fall inte lagstiftning som avsevärt avviker i strängare riktning från den lagstiftning som rådde före konfliktutbrottet.

b) Vad innebär kravet på oberoende, opartiskhet och rättvis rättegång

- *Tingsrätten har kommit fram att en domstol upprättad av en icke-statlig aktör inom ramen för en icke-internationell väpnad konflikt måste uppfylla krav på att vara oberoende och opartisk samt kunna uppfylla grundläggande krav på en rättvis rättegång.*
- *Här redogörs närmare för ställningstagandet och för vad dessa krav innebär.*

32. En domstol som upprättas av en icke-statlig aktör måste som tingsrätten konstaterat ovan uppfylla krav på att vara oberoende och opartisk samt tillförsäkra den tilltalade en rättvis rättegång. Frågan är vad dessa krav innebär.

33. En oberoende domstol förutsätter dels att det föreligger en maktindelning; den dömande makten bör vara strukturellt oberoende från andra statliga aktörer för att förhindra obefogad inblandning i den rättsliga processen, dess funktion och kompetens bör vara tydligt angiven i lag och den bör ha exklusiv jurisdiktion över frågor inom ramen för sin kompetens. Domarna anställningsvillkor måste också vara sådana att de skyddar den enskilde domaren från hot eller annan yttre påverkan. När det gäller kravet på opartiskhet syftar det till att förhindra jäv eller att domaren på annat sätt tar ovidkommande hänsyn.¹⁴ Även om oberoende och opartiskhet utgör två skilda rättsliga principer är de ömsesidigt beroende av varandra i det att de syftar till att försäkra den tilltalade en rättvis rättegång där domslutet inte är bestämt på förhand.

¹⁴ Clapham, Andrew och Gaeta Paola (red.) *The Oxford handbook in International Law in armed conflict*, Oxford, Oxford University Press, 2014, s 419-421 .

34. Av GA3 framgår inte vilka krav som kan ställas för att en rättegång ska anses ha varit rättvis i konventionens mening. Skrivningen i GA3 att domstolens rättsskipning ska erbjuda de garantier vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk kan inte förstås på något annat sätt än att det utgör en hänvisning till de krav på en rättvis rättegång som följer av internationell sedvanerätt. Det innebär i huvudsak följande krav (1) oskyldighetspresumtion (2) rätt till försvar före och efter rättegång (3) rätten att inte vittna mot sig själv (4) rätt till en rättegång inom skälig tid (5) rätten att höra vittnen och att åberopa egen bevisning (6) rätten till en offentlig rättegång och en offentlig dom samt (7) rätt att överklaga¹⁵. Dessa principer följer även av artikel 75 TP I liksom artikel 6(2) TP II.

vi. Haisam Sakhanhs invändning att han verkställt ett dödsstraff utdömt av en legitim domstol efter en rättvis rättegång

- *Utredningen i målet visar att det inte funnits förutsättningar vid tillfället för att upprätta en domstol som uppfyller krav på att vara oberoende och opartisk och som kunnat uppfylla grundläggande krav på en rättvis rättegång i enlighet med den internationella humanitära rätten.*
- *Haisam Sakhanhs handlande har varit uppenbart rättsstridigt och han kan därför inte gå fri från ansvar.*
- *I avsnittet redovisas skälen för detta.*

a) Inledning

35. I Romstadgans del 3 har för första gången allmänna straffrättsliga principer samlats och reglerats. Dessa principer är endast avsedda att tillämpas av Internationella brottmålsdomstolen. Det finns således inget krav på att de ska införlivas i de nationella rättsordningarna eller för den delen någon sedvanerättsligt grundad förpliktelse i detta hänseende med några få undantag. Tingsrätten väljer ändå att något beröra artikel 33 i den del som avser en sådan invändning som Haisam Sakhanh har gjort. Enligt huvudregeln som där slås fast kan inte det

¹⁵ A.a.a, s 423-425; Henckaerts och Doswald-Beck, s. 352f.

förhållandet att någon utfört ett brott som omfattas av domstolens jurisdiktion på befallning av t.ex. en regering eller en militär frita från ansvar. Artikeln som endast är tillämplig på krigsförbrytelser gör undantag för om en person har en rättslig skyldighet att lyda en sådan befallning under förutsättning att befallningen inte var uppenbart rättsstridig och personen inte visste att den var rättsstridig¹⁶.

36. I svensk rätt finns i 24 kap. brottsbalken regler om ansvarsfrihet. Fråga om förmans befallning som regleras i artikel 33 i Romstadgan har sin motsvarighet i 24 kap 8 § brottsbalken. Enligt den bestämmelsen kan en person fritas från ansvar för en gärning som har begåtts på order av den under vars lydnad personen står. Ansvar ska i sådant fall inte dömas ut om personen med hänsyn till lydnadsförhållandets art, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt hade att lyda ordern. Det innebär dock inte att det råder s.k. blind lydnad. Av allmänna rättsgrundsatser följer att lydnadsplikten inte är obetingad i de fall den beordrade handlingen är brottslig eller annars uppenbart lagstridig (se NJA 1987 s. 655).

37. När det gäller att bedöma vad som är bevisat i målet är det en uppgift för domstolen att beakta all utredning. Det innebär närmare att beträffande varje relevant omständighet beakta bevisning som är ägnad att belysa vad som inträffat. Med beaktande av Haisam Sakhanhs invändning är den centrala frågan i målet om Haisam Sakhanh, som han uppgett, på order verkställt ett utdömt dödsstraff utfärdat av en legitim domstol efter ett förfarande som tillgodosett de grundläggande krav för en rättvis rättegång som följer av den internationella humanitära rätten. I det ligger att pröva bl.a. vad som föregått handlingen och hur detta inverkat på Haisam Sakhanhs agerande.

¹⁶ Straffansvar för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, Prop. 2013/14:146 s. 56 och 59.

b) Legitim domstol och rättvis rättegång

38. Som tingsrätten har fastslagit i rättsfrågan ovan kan en icke-statlig aktör inom ramen för en icke-internationell väpnad konflikt upprätta egna domstolar för att (1) upprätthålla disciplin i sina väpnade förband och (2) för att upprätthålla lag och ordning på ett givet territorium som aktören kontrollerar. En annan förutsättning är att domstolen bemannas av personal som före konfliktens utbrott på ett regelrätt sätt utsetts till domare eller tjänsteman i rättsväsendet och att domstolen tillämpar den lag som rådde före konfliktutbrottet eller i vart fall inte lagstiftning som avsevärt avviker i strängare riktning från den lagstiftning som rådde före konfliktutbrottet. Domstolen måste alltså uppfylla krav på att vara oberoende och opartisk samt kunna uppfylla grundläggande krav på en rättvis rättegång.

39. I det följande redovisas och övervägs bevisfakta av betydelse för Haisam Sakhanhs straffrättsliga invändning.

➤ Suleimans stridskompani var en islamistisk enhet utan närmare koppling till FSA

40. För åklagarens uppfattning att Suleimans stridskompani saknar koppling till FSA och mot Haisam Sakhanhs uppgift att så är fallet talar följande omständigheter. Suleimans stridskompani finns inte upptaget som en nyckelenhet till FSA, vilka gav stöd åt Idlib's militära råd under ledning av Colonel Afeef Suleiman. Idlib's militära råd var länkade till färre än 70 procent av alla de väpnade rebellgrupperingar som var aktiva i Idlibregionen med samarbetsproblem grundade i FSA:s sekulariserade uppfattning.¹⁷

41. Inlägg på Facebook den 7 maj 2012 ger stöd åt uppgiften att Suleimans stridskompani inte använde den Fria Armens baner samt visar också på

¹⁷ Rapport från Institute for the Study of War, Middle East Security Report no. 5 – "Syria's maturing insurgency" June 2012 s. 25.

motsättningar mellan FSA och Suleimans stridskompani i fråga om revolutionens innehåll. FSA:s flagga kan inte heller iakttas i någon av de i målet aktuella filmerna. I en intervju med en tysk journalist har ledaren Sheikh Abu Suleiman också uttalat att Suleimans stridskompani inte tillhör någon organisation.

42. Haisam Sakhanh har lagt upp foton på Facebook av Suleimans stridskompani, bl.a. från den 15 augusti 2012 där han själv kommenterat fotot med ”Tillsammans med mina bröder på färden och i tron”.

43. Den 18 augusti 2012 publicerades ett foto på Suleimans stridskompanis Facebook-profil av bl.a. medlemmarna Haisam Sakhanh, Issa Bacha Ammar, Anter Chaddad och Mulham Chaddad med texten ”Må Allah skydda er! Ni är krigslejonen”.¹⁸

44. Sheikh Abu Suleiman har på sin Facebook-profil Maher Issa lagt ut bilder på Suleimans stridskompani samt inlägg med islamistisk propaganda från juni – september 2012 där det bl.a. anges ”att en soldat i Islamiska Staten är värd tio soldater i de andra brigaderna [...] och att Islamiska Staten försvarar det stora Syrien och dess befolkning”. Även andra medlemmar ur Suleimans stridskompani, har lagt ut liknande Facebook-inlägg på sina profiler och även gillat varandras inlägg.

45. Det är uppenbart grundat på bevisningen att Suleimans stridskompani inte agerat under eller som en del av det sekulariserade FSA, utan att det i stället utgjort en oberoende islamistisk/nationalistisk väpnad gruppering. Slutsatsen stöds även av Leif Stenberg som vittnat om att det som sägs i filmerna utgörs av en islamistisk terminologi med ganska generellt sunni-islamistiskt innehåll blandad med

¹⁸ Haisam Sakhanh (Alias Abu Omar och Facebook-profilen Haisam Siria), Issa Bacha Ammar (Facebook-profilen Ammar Bacha), Anter Chaddad (Facebook-profilen Anter Chaddad), Mulham Chaddad (Facebook-profilen Mulham Chaddad) och Abdul Samad Issa, ledaren för Brigata Combattente Sulaimann (Facebook-profilerna Mahmoud Issa, Mowahid Hamawi, Hamawi Mowahid samt Maher Issa).

nationalistiskt och revolutionärt tänkande som i senare Facebook-inlägg utvecklats i mer islamistiskt inriktning.

➤ Bristande kontroll över territorium och befolkning

46. Möjligheten att upprätta domstolar ska ses i ljuset av att oppositionella väpnade grupperingar utövade begränsad kontroll över territorium och befolkning i Syrien. Massakrer begångna av sådana grupperingar måste bedömas i det sammanhanget¹⁹. Under våren 2012 hade väpnade oppositionella grupper skapat s.k. ”safe zones” på Idlibs landsbygd där de gick till reträtt efter att regimen intagit provinsstaden Idlib och annan central stadsbebyggelse. I juni 2012 kontrollerades stora landremsor i området av ett stort antal oppositionella väpnade grupperingar med avsaknad eller stora brister i den operativa ledningen och kontrollen från FSA²⁰.

47. Uppgifter lämnade av Haisam Sakhanh i dialogförhör den 23 mars 2016 stöder uppgifter i den allmänna rapporteringen om hur oppositionella väpnade grupperingar utövade begränsad kontroll över territorium och befolkning i Syrien vid den aktuella tidsperioden. Rörande det i målet aktuella området mellan Kafar Kila och Delbiya står antecknat att Haisam Sakhanh bl.a. sagt att ”under den här tiden då så styrdes ju och kontrollerades det här området av, hela områdena här, av regimen” samt ”alla dom här områdena som vi pratar om här nu som finns i kartan (se bild nedan) här nu styrdes och kontrollerades av, nittio procent, styrdes och kontrollerades av regimen”.

¹⁹ Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, Report no. 4 s. 51 para. 43-44.

²⁰ Rapport från Institute for the Study of War, Middle East Security Report no. 5 – ”Syria’s maturing insurgency” June 2012, s. 18 och Amnesty International Briefing daterad 14 mars 2013 ”Syria: Summary killings and other abuses by armed opposition groups” s. 1.

Bild. Kafar Kila (2) och Delbiya (röd ring längst till vänster)

48. Den syriske domaren Khaled Shehab Edin, som hoppade av den 17 juni 2012, har vittnat om att det under aktuell tidsperiod rådde ett kaosartat tillstånd och att det inte fanns domstolar eller något som hade med rättsväsende att göra på Idlibs landsbygd.

49. Sammantaget talar nu redovisade omständigheter mot att tillräcklig kontroll av ett givet territorium förelegat, vilket är en grundförutsättning för att kunna upprätta domstolar.

➤ Kvasi-rättsliga förfaranden

50. Medlemmar ur väpnade oppositionella grupperingar begick under 2012 svåra överträdelser av den internationella humanitära rätten i form av bl.a. utomrättsliga avrättningar i bl.a. Idlib regionen liknande den åtalade händelsen.²¹ Det har inte

²¹ Rapport från Human Rights Watch daterad den 17 september 2012 – "Syria: End Opposition Use of Torture, Executions" s. 1-3 och Rapport från Institute for the Study of War, Middle East och Security Report no. 5 – "Syria's maturing insurgency" June 2012, s. 27-28 samt Amnesty

kunnat fastställas att FSA haft kontroll över de olika militanta rebellgrupper som var aktiva i olika områden i landet under perioden den 29 juli 2011 - maj 2012, se tingsrättens bedömning avseende Suleimans stridskompani ovan. Kvasi-rättsliga enheter med s.k. domstolar etablerades på ad hoc basis inom områden där rebellgrupper hade tillräcklig kontroll över ett visst territorium för att fylla tomrummet av rättsvårdande myndigheter och domstolar som inte längre verkade på platsen.²² Domarna i dessa s.k. domstolar var en mix av imamer och avhoppade domare vilka tillämpade både islamisk och syrisk lag beroende på vilken rebellgrupp som hade upprättat domstolen. I detta kvasi-rättsliga system straffades deltagande i fientlighet mot motståndarna med döden. Det förelåg inte någon rätt till försvarare. Det var inte ens tillåtet att sätta upp ett eget försvar. Inte heller fanns någon rätt att överklaga. Rebellgrupper kunde även ha s.k. förhörskommittéer där medlemmar höll förhör och la fram bevis för den domstol som de själva etablerat. I dessa sammanhang finns starka bevis för att tortyr förekom under förhör. Det är uppenbart utifrån rapporterna att de rättegångsliknande förfaranden som hållits inte uppfyllt de grundläggande krav på rättssäkerhet som följer av den internationella humanitära.²³

51. Uppgifter i den allmänna rapporteringen om hur deltagande i fientlighet mot motståndarna straffades med döden samt avsaknaden av försvarare i detta kvasi-rättsliga system ges stöd av uppgifter lämnade av Haisam Sakhanh i dialogförhör den 23 mars 2016 avseende i målet aktuell händelse. På fråga vilket brott de gjort för att dömas till döden står antecknat att Haisam Sakhanh svarat: ”att de sköt mot människorna mot de här grupperingarna och mot Fria armén”. Det står vidare antecknat på fråga av vem och var de här dömdes till döden att Haisam Sakhanh svarat: ”Beslutet fattades i namnet av militärrådet och det rättsliga rådet i Fria

International Briefing daterad 14 mars 2013 ”Syria: Summary killings and other abuses by armed opposition groups” s 5.

²² Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic Memorandum: response to the Swedish Prosecution Authority s. 1-2 samt Report no. 4 s. 56-57 para. 15-17.

²³ Oral Update of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic av den 26 juni 2012 s. 20 para 106-107.

arméns befäl att deras namn så har de här blivit dömda till döden. De sju personerna och inte nio. De andra två betraktas inte på samma sätt, de var inte på taket och sköt, de låg gömda” och ”det fanns en överenskommelse mellan grupperingar som löd så här att om soldaten militären från regimens sida gjorde motstånd och dödade då är det klart vi måste döda honom”. På fråga om det var en generell lag står antecknat att Haisam Sakhanh svarat: ”Ja då ja. Alltså det faktum att de gav sig på, att de ingrep på det här sättet, attackerade den här militäranläggningen och det var illa beryktat på det här sättet och att de börjar göra motstånd direkt så var det redan då domen fattad”. På fråga om de dömda hade något juridiskt biträde står antecknat att han svarat: ”Det tror jag inte. Alltså alla människor var mot dem” och ”det är inte så att de förtjänar att kunna få ett biträde” och ”det råder ett krigstillstånd då skiljer sig saker och ting från det (ohörbart) när det är fred”.

52. Det kan grundat på vad som nu har redovisats och vad som i övrigt framkommit om utvecklingen i regionen sättas stora frågetecken kring om den domstol som Haisam Sakhanh berättat att han hört om överhuvudtaget bemannats av personal som före konfliktens utbrott på ett regelrätt sätt utsetts till domare eller tjänsteman i rättsväsendet och om domstolen tillämpat den lag som rådde före konfliktutbrottet. I stället tyder omständigheterna på att så inte varit fallet och att den i så fall tillämpat lagstiftning som avsevärt avviker i strängare riktning från den lagstiftning som rådde före konfliktutbrottet.

53. Sammantaget talar utredningen i de olika rapporterna från internationella organisationer och Haisam Sakhanhs uppgifter i polisförhör för att medlemmar ur den väpnade oppositionen begick svåra överträdelser av Genèvekonventionerna mot s.k. *hors de combat* och att så även skett mot de i målet avrättade tillfångatagna soldaterna.

➤ Rättvis rättegång - tidpunkterna för attacken och avrättningen

54. Tidsdifferensen mellan tidpunkten för attacken mot den militära posteringen i Delbiya jämfört med tidpunkten för avrättningen utanför Kafar Kila är av stor betydelse för Haisam Sakhanhs invändning och frågan om en rättvis rättegång. Åklagaren och Haisam Sakhanh är här av olika uppfattningar. För åklagarens uppfattning att det rör sig om ett kort tidsspänn och mot Haisam Sakhanhs uppgift att det rört sig om ett något längre, om än kort, tidsspänn talar följande inlägg gjorda på Suleimans stridskompanis Facebook-konton.²⁴

Den 4 maj 2012 kl. 20:35 UTC:

”I Guds, Den Barmhärtige Förbarmarens Namn

Uttalande av Suleimans stridande division,

Mina bröder vänligen be för hjältarna i vår division, just nu utför de en operation i deras område i samarbete med Ahrar Alshamal Sermin betaljong. Efter att operationen avslutas ska vi publicera operationen detaljer och må Gud ge oss lycka”

Den 5 maj 2012 kl. 03:44 UTC:

”I Guds, Den Barmhärtige Förbarmarens Namn

Utförlig uttalande gällande operation av Suleimans stridande division i samarbete med Ahrar Alshamal Sermin betaljong, datum 5 maj 2012 kl. 12 natten till kl. 3 vid gynningen (Koran) vi vill glädje er med nyheten om martyrdöden av hjälten och jihadisten Khalid Salim Qannas från Hama , Hay Bab Qebli som är känd för Abo Salim, vi ber Gud att ta emot våra martyrer. Fem skadade tillhörande divisionens jihadister, Mohammed Shoáib från staden Bensh, Adul Aziz Al-Mubarek från Hama, första assistent Yehya Taj Aldin Alhesino från Kafer Nebode, Jomáa Qermo från Harem, Ahmed Qermo från Kafre keyla, vi hoppas att gud hjälper dem till snabb återhämtning. Nio lev fångade av Bashars Nusairis ligor, vi har även kunnat överta följande vapen:

Vi kommer senare att publicera fullständiga filmer från hela operationen”

²⁴ Tidsangivelser på Facebook och YouTube sker i UTC. Syrisk tidszon innebär UTC+02:00.

Den 6 maj 2012 kl. 22:34 UTC:

”Nu ska vi publicera filmer om martyren Khalid Salim Qannas från Suleimans stridande division som dödas under offensiv-operationen mot säkerhets och Nusiri shabihas centra som hade centererats i Dilibias staden, den 5 maj 2012 kl. 12 på natten och fram till kl. 3 vid gryningen. Staden ligger 700 m från de turkiska syriska gränserna och denna martyr är från Hama , Hay Bab Qebli, Barmhärtighet till våra marter och tålamod till deras anhängare, Leve Syrian fri och stolt”

55. Vidare besvaras en fråga på Suleimans stridskompanis Facebook-konto den 7 maj 2012 kl. 22:27 UTC om tidpunkten för operationen med samma information, nämligen ”inträffade 5/5/2012 och den pågick från kl. 12 nattetid till klockan 3 vid gryningen”.

56. Det är därmed enligt tingsrätten helt klarlagt att attacken där i målet aktuella syriska soldater togs tillfånga skedde natten till den 5 maj 2012, även om den rent faktiskt påbörjades sista tiden av dygnet den 4 maj 2012. Uppgiften om den 4 maj 2012 som förekommer i begravningsfilmen medför i det läget ingen annan bedömning. Det är med hänsyn till omständigheterna mer sannolikt och rimligt att förklaringen till den uppgiften är att dödsfallet av Khalid Salim Qannas inträffade sent den 4 maj 2012.

57. Vad avser tidpunkten för avrättningen görs följande överväganden av återopade omständigheter.

58. Den s.k. propagandafilmen lades ut på YouTube den 7 maj 2012 kl. 11:04 AM. Vidare publicerades en film med skottljud som härrör från samma källa som ljudet i avrättningsfilmen på YouTube den 7 maj 2012 kl. 7:10 PM UTC.

59. På Facebook-sidan "Manifestazioni Siriande a Milano" har den s.k. propagandafilmen lagts upp omkring kl 17:00 den 8 maj 2012. Filmen börjar med att visa ett korancitat som Mujahedin ofta citerar: “Bland de troende finns män som

har varit trogna sina förbund med Allah. Av dem har några fått ge sina liv; andra avvaktar [sin tur] utan att vackla i sin beslutsamhet.” Direkt efter koranversen följer några bilder som visar en grupp om c:a 30 beväpnade stridande män uppradade på två led omgivna av den islamiska flaggan och det syriska upprorets flagga och längst ner till höger syns Haisam Sakhanh stående på knä.

60. Tidpunkt för solens uppgång 05:36 och nedgång 19:23 den 6 maj 2012 jämfört med längden på de skuggor som kan iakttas på propaganda- och avrättningsfilmerna visar att handlandet skedde vid solens nedgång. Med hänsyn till tidpunkten för YouTube publiceringen av den s.k. propagandafilmen samt Haisam Sakhanh uppgift att avrättningen skedde i nära anslutning till propagandafilmen kan slutsatsen dras att avrättningen skedde på kvällen innan solens nedgång den 6 maj 2012.

61. Omständigheterna får även stöd av vad Haisam Sakhanh uppgett i förhör den 23 mars 2016 där det antecknats: ”Jag var i Turkiet i 2,3 dagar och sedan så reste jag till Syrien” och i förhör den 27 maj 2016 där det antecknats: ”stannade kvar i Turkiet i samma stad två dygn och tredje dagen vi reste in till Syrien”. I förhöret den 23 mars 2016 har han vidare på fråga om fångarnas skador sagt att ”de sov en natt där”. Enligt tingsrätten överensstämmer uppgiften med övriga bevisfakta i fråga om tidsspannet mellan tillfångatagandet och avrättningen, dvs. att de endast hölls inlåsta en natt mellan den 5-6 maj 2012 innan de avrättades.

62. Åklagaren har därmed bevisat att tidsspannet mellan tillfångatagandet och avrättningen uppgått till ca 1,5 dygn eller maximalt 41 timmar. Det är naturligtvis en omständighet som starkt talar emot Haisam Sakhanhs uppgift att han på order verkställt ett dödsstraff utfärdat av en legitim domstol efter en rättvis rättegång.

➤ Motiv om hämnd och skändande behandling av döda kroppar

63. Andra omständigheter som talar emot Haisam Sakhanhs uppgift att avrättningen föregåtts av en rättvis rättegång av en legitim domstol som utmynnat i en dödsdom utgörs av vad som i övrigt framgår av propagandafilmen, avrättningsfilmen och filmen rörande hanteringen av de döda kropparna. Vid avrättningen uttalas ”Vi kommer att hämnas, och det är ett bindande löfte Och ni kommer att betala för vårt blod dubbelt av ert blod Dag för dag, och blodshämnd är vårt krav”. Det finns inga uttalanden om namnen på de dömda eller vad de åtalats och dömts för eller ens att det rör sig om verkställighet av ett dödsstraff meddelat av en domstol. Efter avrättningen höjer medlemmarna i Suleimans stridskompani sina vapen, även Haisam Sakhanh, som i en segergest. Därefter skändas de döda kropparna i den efterföljande hanteringen på ett oerhört kränkande sätt. I det sammanhanget görs även kränkanden uttalanden. Omständigheterna är sammantaget sådana att det är svårt att se att det rör sig om ett verkställighetsförfarande av en dom utfärdad av en legitim domstol efter en rättvis rättegång som Haisam Sakhanh hävdar. I stället pekar bevisningen med styrka för att motivet till avrättningen av de tillfångatagna soldaterna har varit att utkräva hämnd.

c) Slutsats

64. Sammantaget menar tingsrätten att det genom utredningen i målet kan uteslutas att någon rättegång överhuvudtaget har ägt rum. Det har helt enkelt inte funnits förutsättningar vid tillfället för att upprätta en domstol som uppfyller krav på att vara oberoende och opartisk samt som kunnat uppfylla grundläggande krav på en rättvis rättegång i enlighet med den internationella humanitära rätten. Och även om något rättsligt förfarande som ens kan liknas vid en rättegång skulle ha ägt rum kan det, med hänsyn till vad som framkommit om den tid under vilket förfarandet i så fall har ägt rum, hållas för uteslutet att en sådan rättegång uppfyllt grundläggande krav på en rättsvis rättegång; allt detta måste ha stått klart för Haisam Sakhanh.

65. Med hänsyn till det ställningstagandet ska bedömas om det som Haisam Sakhanh har anfört och som redovisats under III B ovan ska leda till någon annan slutsats. Bevisningen motsäger att det har gått till på det sätt som han har angett. De allmänna och vaga uppgifter som Haisam Sakhanh har lämnat i fråga om att han verkställt en dödsdom utfärdad av en legitim domstol efter en rättsvis rättegång får inte något stöd av bevisningen i målet. Vad Haisam Sakhanh har anfört försvagar inte bevisvärdet av åklagarens bevisning.

66. Åtalet är styrkt. Den beordrade verkställda handlingen som Haisam Sakhanh utfört har varit uppenbart rättsstridig varför han inte kan undgå straffrättsligt ansvar.

vii. Brottets rubricering

- *Utredningen har visat att det finns ett samband (nexus) mellan de åtalade gärningarna och den väpnade konflikten innebärande svåra överträdelser mot reglerna i internationell humanitär rätt. Handlandet har därmed bedömts som grovt folkrättsbrott.*
- *Här redovisas skälen för bedömningen.*

67. Som konstaterats i avsnitt (A iii) ovan förelåg en väpnad konflikt av icke-internationell karaktär i Syrien, vilket innebär att garantier som anges i GA3 och TP II blir tillämpliga. Haisam Sakhanhs brottsliga handlande har utförts inom ramen för den väpnade konflikten; något som spelat en avgörande roll för Haisam Sakhanhs förmåga och beslut att utföra handlandet. Offren var tillfångatagna soldater som tillhörde den motsatta sidan i konflikten. Han har också utfört gärningarna i en roll som medlem i Suleimans stridskompani och gärningarna har tjänat ett specifikt syfte. Det står alltså helt klart genom utredningen att det finns ett samband (nexus) mellan de åtalade gärningarna och den väpnade konflikten.

68. Med beaktande av det samband som finns mellan handlandet och den väpnade konflikten är dessa att anses som svåra överträdelser mot reglerna i internationell

humanitär rätt. Haisam Sakhanh har genom nämnda gärningar mot sju personer försatta ur stridbart skick gjort sig skyldig till svåra överträdelser av GA3 samt allmänt erkända grundsatser som rör den internationella humanitära rätten.²⁵

Haisam Sakhanhs handlande är därmed vid en straffrättslig bedömning att bedöma som folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § första stycket brottsbalken. Brottet är att bedöma som grovt eftersom många personer avrättats under synnerligen grymma former där offren, som vid tidpunkten hade omfattande skador, flera efter att ha blivit utsatta för misshandel, helt saknat möjlighet att försvara sig och uppenbarligen förstått att de skulle berövas livet.

B. UTVISNING

- *Tingsrätten finner att Haisam Sakhanh ska utvisas från Sverige med förbud att återvända hit.*
- *Skälen för det redovisas här.*

69. Av yttrande från Migrationsverket framgår att det finns ett pågående ärende om återkallelse av permanent uppehållstillstånd och flyktingstatusförklaring avseende Haisam Sakhanh. Frågan är dock ännu inte avgjord.

70. Haisam Sakhanh döms för synnerligen grov brottslighet och det skulle kunna medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet om han tillåts stanna i Sverige. Han har vistats endast något år här och han har i övrigt ingen anknytning hit. Det finns därför förutsättningar för att utvisa honom ur Sverige.

71. I fråga om möjligheten att verkställa ett utvisningsbeslut gör Migrationsverket bedömningen att i huvudsak alla och envar som återvänder till Syrien löper en individuell risk att utsättas för sådan behandling som anges i bl.a. Artikel 3 i Europakonventionen som motsvaras av 4 kap. 1 utlänningslagen och 12 kap. 1 § samma lag (2005:716); dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller

²⁵ Jfr. bl.a. artikel 147 GK IV.

förnedrande behandling eller bestraffning. Till den rådande situationen i Syrien lägger Migrationsverket även den omständigheten att Haisam Sakhanh har uppmärksamats i massmedia. Slutsatsen blir därför enligt Migrationsverket att det för närvarande inte är möjligt att verkställa ett beslut om utvisning av Haisam Sakhanh till Syrien, men att hindret bedöms vara tillfälligt.

72. Tingsrätten gör ingen annan bedömning i fråga om verkställighetshindrets bestående och finner därmed att Haisam Sakhanh ska utvisas från Sverige med förbud att återvända hit.

C. PÅFÖLJD OCH STRAFFMÄTNING

Påföljden har bestämts till fängelse på livstid. Här redovisas skälen för ställningstagandet.

73. Straffet för grovt folkrättsbrott var vid tidpunkten för brottet fängelse i högst 18 år eller på livstid.

74. Haisam Sakhanh har aktivt deltagit i en massavrättning på personer som enligt den internationella humanitära rätten ska vara garanterade skydd. Det rör sig om synnerligen allvarlig brottslighet med så högt straffvärde att straffet inte kan bestämmas till annat än fängelse på livstid.

D. ÖVRIGT

i. Ersättningsanspråk

75. Förundersökningen har varit mycket omfattande och pågått under en längre tid. Målet rör ett för svenskt rättsväsende fortfarande relativt ovanligt rättsområde innefattande rättsfrågor som tidigare inte har prövats inom internationell humanitär rätt. Sammantaget har det naturligtvis krävt stora arbetsinsatser av försvararen.

Åklagaren har inte haft något att invända mot den begärda ersättningen. Vid en genomgång av kostnadsräkningen finner tingsrätten redovisade åtgärder erforderliga och begärd ersättning skälig.

ii. Häktning m.m.

76. Det finns risk för att Haisam Sakhanh avviker eller på något annat sätt undandrar sig straffverkställighet. Vidare är det inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år för den brottslighet Haisam Sakhanh nu döms för och det är inte uppenbart att skäl till häktning saknas. Haisam Sakhanh ska därför stanna kvar i häkte tills domen i fråga om påföljd och utvisning vinner laga kraft mot honom.

77. Eftersom Haisam Sakhanh döms för brott med fängelse i straffskalan ska han betala en avgift till brottsofferfonden.

V. HUR MAN ÖVERKLAGAR

Överklagande, se bilaga 1 (DV 400), ska ha kommit in till tingsrätten senast den 9 mars 2017. Det ska stå i överklagandet att det riktar sig till Svea hovrätt.

Tomas Zander

Avräkningsunderlag bifogas

STOCKHOLMS TINGSRÄTTAVRÄKNINGSUNDERLAG

Avdelning 4

2017-02-16

Stockholm

Mål nr: B 3787-16**Underlaget avser**

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19700910-9690	Datum för dom/beslut 2017-02-16
Efternamn Sakhanh	Förnamn HAISAM Omar

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

2016-03-11	
------------	--

Särskild anteckning

- ☐ Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- ☐ Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift**Postadress**Box 8307
104 20 Stockholm**Besöksadress**

Scheelegatan 7

Telefon

08-561 654 10

Telefax

08-561 650 04

Expeditionstidmåndag - fredag
08:00-16:00**E-post:** stockholm.s.ratt.avdelning4@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt

6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.